

چه کاری مهم تر است؟

خویشاوندان شما باشد. اگر آن کسی که در حق او شهادت می دهید توانگر یا تهیدست باشد [توانگری یا تهیدستی او شما را از شهادت به حق باز ندارد که] خدا به رعایت حال آن‌ها از شما سزاوارتر است؛ پس از پی هوس خویش نروید که [در نتیجه از حق] عدول کنید [...]»

□ سوره‌ی حدید، آیه‌ی

۲۵: «به راستی ما پیامبران خود را با دلایل آشکار و روشن [به سوی مردم] روانه کردیم و با آن‌ها کتاب [آسمانی] و ترازو [= معیار حق و عدل] را فرستادیم تا مردم به عدالت برخیزند، و آهن را که در آن برای مردم

خطری سخت و سودهایی است، پدید آوردیم [...]»

□ سوره‌ی رعد، آیه‌ی ۱۱: «در حقیقت، خداوند وضع و حال قومی را تغییر نمی دهد مگر آنکه آن‌ها وضع خود را تغییر دهند.»

□ رسول اکرم (ص) فرمود: «هرگونه که باشید، همان‌گونه بر شما حکومت می شود.» (میزان‌الحکمه، مدخل ولایت «حکومت»)

□ امام حسین (ع) فرمود: «کوران و گنگان و بیماران زمین گیر در شهرها به حال خود رها شده اند و به آن‌ها ترحمی

نمی شود، با این حال شما به کاری که شایسته تان است بر نمی خیزید و دیگران را نیز در این راه مدد نمی رسانید و با اغماض و سازش با ستمکاران خود را آسوده می دارید [...] پس ناتوانان را به دست ایشان تسلیم کردید که یا همچون برده مقهور باشند و یا همچون مستضعفی برای اداری امور زندگی، [در دست ایشان] اسیر.» (تحف العقول، باب سخنان امام حسین (ع))

□ روزی امام علی (ع) در راه

پیر مرد سالخورده‌ی نابینایی را دید که گدایی می کرد.

□ از امام علی (ع) پرسیدند: «کدام یک از این دو برتر از دیگری است: دادگری یا دهش و بخشیدن؟» امام فرمود: «دادگری کارها را در جای [شایسته‌ی] خود قرار می دهد اما بخشش امور را از جایگاه و سمت و سوی خود بیرون می برد. هم چنین دادگری تدبیر و سیاست گذاری است عام و همگانی اما بخشش گاه گاه است و برای کسانی خاص؛ پس از این دو، دادگری است که والاتر و برتر است.» (نهج البلاغه، حکمت ۴۳۷)

□ امام علی (ع) فرمود: «عدالت حیات است.» (غررالحکم موضوعی، باب عدل)

□ و نیز فرمود: «عدالت قوام و اساس زندگی مردمان است.» (همان جا)

□ و فرمود: «هیچ چیز مانند عدالت سرزمین‌ها را آباد نمی کند.» (همان جا)

□ و فرمود: «خدای سبحان عدالت را مایه‌ی برپایی و ستون زندگانی انسان‌ها قرار داده است و وسیله‌ی پاک شدن از ظلم‌ها و حقوق از دست رفته‌ی مردم و گشایشگر و تسهیل کننده‌ی راه آیین اسلام.» (همان جا)

□ امام کاظم (ع) درباره‌ی آیه‌ی

«بدانید که خدا زمین را پس از مُردن اش زنده می کند» [سوره‌ی حدید، آیه‌ی ۱۷] فرمود: «منظور زنده کردن زمین با باران نیست، بلکه خداوند مردمانی را برمی انگیزد تا عدالت را حیات بخشند و با زنده شدن عدالت، زمین نیز زنده می شود.» (میزان‌الحکمه، مدخل عدالت)

□ سوره‌ی نساء، آیه‌ی ۱۳۵: «ای کسانی که ایمان آورده اید، پیوسته برپادارنده و عامل و نگاهبان عدالت باشید و برای خدا گواهی دهید، هر چند بر علیه خودتان یا پدر و مادر و

هرگونه که باشید، همان‌گونه بر شما حکومت می شود.

امام کاظم (ع) درباره‌ی آیه‌ی «بدانید که خدا زمین را پس از مُردنش زنده می کند» فرمود: «منظور زنده کردن زمین با باران نیست، بلکه خداوند مردمانی را برمی انگیزاند تا عدالت را حیات بخشند و با زنده شدن عدالت، زمین نیز زنده می شود.»

و چه کسی باید انجامش دهد؟

آشنا شدن
همراه شدن

دین و
ارزش‌های
از یاد رفته

□ و فرمود: «از ستم و بیداد پرهیزید که ستم [کار را به شورش کشد و] شمشیر در میان آرد و بیداد مردم را به فرار از وطن و آوارگی وا دارد و کینه و انتقام [الهی] را شتاب بخشد.» (غررالحکم موضوعی، باب ظلم)

□ پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید:

«یک ساعت عدالت، بهتر از شصت سال عبادت است که شب‌اش به عبادت و روزش به روزه‌داری بگذرد و یک ساعت بی‌عدالتی در حکومت (یا داوری) نزد خدا بدتر از شصت سال گناه است.» (میزان‌الحکمه، مدخل عدالت)

□ امام صادق (ع) فرمود:

«اطعام مؤمنی را دوست‌تر از آن دارم که ده بنده آزاد کنم و ده حج به جای آورم.» نصر بن قابوس، راوی حیث می‌گوید: با شگفتی گفتم: «ده بنده و ده حج؟» فرمود: «اگر به او خوراک ندهید خواهد مُرد، یا او را ناگزیر می‌کنید که پیش دشمن برود و چیزی بخواهد، در حالی که مرگ برای او بهتر از خواستن چیزی از دشمن است. ای نصر! «هر که انسانی را زنده بدارد، چنان است که همه‌ی مردم را زنده کرده باشد.» [سوره مائده، آیه ۳۲]» (ترجمه‌ی

الحیاه، جلد ۵، صفحه ۳۱۹)

□ پیامبر اکرم (ص) فرمود:

«عادل‌ترین مردم کسی است که بر مردم همان پسندد که بر خود می‌پسندد و بر آنان نپسندد آن‌چه را بر خود نمی‌پسندد.»

□ امام علی (ع) فرمود: «به

کار خیر پردازید و چیزی از آن را ناچیز بشمارید که کوچک آن بزرگ و اندک آن بسیار است، و کسی از شما نگوید که «دیگری در انجام

خیر از من سزاوارتر است» که به خدا سوگند چنین خواهد شد.» (نهج‌البلاغه، حکمت ۴۲۲)

از همراهان [کارگزار]ش پرسید: «این چیست؟ [چه وضعی است؟]» گفتند: «امیرمؤمنان! مردی مسیحی است.»^۱ فرمود: «از او کار کشیدید و چون پیر و ناتوان شد. مواهب زندگی را از او بازداشتید و رهایش کردید؟ از بیت‌المال خرج

و مستمری زندگی او را بدهید.» (ترجمه‌ی الحیاه، جلد ۲، صفحه ۳۹۸)

□ امام علی (ع) می‌فرماید:

«عدالتی بهتر از بازگرداندن حقوق از دست رفته‌ی مردم نیست.» (غررالحکم موضوعی، باب عدل)

□ امام باقر (ع) فرمود: «چه

گسترده است دامنه‌ی عدالت! همانا

اگر در جامعه عدالت اجرا شود، مردم بی‌نیاز خواهند شد.» (میزان‌الحکمه، مدخل عدالت)

□ امام علی (ع) می‌فرماید: «همانا خداوند بر

توانگران واجب کرده که زندگی تهیدستان را به خوبی تأمین نمایند؛ پس اگر فقیران سقوط کنند یا رنج کار بیش از حد از پا درآورده‌شان یا برهنه و بی‌سامان بمانند، به علت بازداشتن ثروتمندان از رسیدن حق نیازمندان به ایشان است.» (ترجمه‌ی الحیاه، جلد ۳، صفحه ۳۵۰)

□ و فرمود: «به راستی در عدالت

گشایشی است، و آن کس که عدالت بر او گران و دشوار آید، [تحمّل] ظلم و ستم بر او دشوارتر است.» (نهج‌البلاغه، خطبه‌ی ۱۵)

□ و فرمود: «خداوند از آگاهان

پیمان گرفته که در برابر پرخوری ستمگر و گرسنگی ستم‌دیده، آرام و قرار نگیرند.» (نهج‌البلاغه، خطبه‌ی ۳)

□ و فرمود: «پروا کنید از خشم

و قهر انسان بزرگواری آن‌گاه که گرسنه شود و از حمله آوردن انسان پست و فرومایه آنگاه که سیر گردد.» (نهج‌البلاغه، حکمت ۴۹)

به کار خیر پردازید و چیزی از آن را ناچیز بشمارید که کوچک آن بزرگ و اندک آن بسیار است، و کسی از شما نگوید که «دیگری در انجام کار خیر از من سزاوارتر است» که به خدا سوگند چنین خواهد شد.

(۱) آیا می‌توانید در این پاسخ نشانه‌هایی از باوری کلیشه‌ای، توجیه، فریب و گریز (مثلاً از احساس گناه یا مسئولیت) بیابید؟